

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 2006 r.

w sprawie wymagań dotyczących zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych potasu K-40, radu Ra-226 i toru Th-228 w surowcach i materiałach stosowanych w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi i inwentarza żywego, a także w odpadach przemysłowych stosowanych w budownictwie, oraz kontroli zawartości tych izotopów

Na podstawie art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. - Prawo atomowe (Dz. U. z 2004 r. Nr 161, poz.1689¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa wymagania dotyczące:

- 1) zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych potasu K-40, radu Ra-226 i toru Th-228 w surowcach i materiałach stosowanych w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi i inwentarza żywego, a także w odpadach przemysłowych stosowanych w budownictwie;
- 2) kontroli zawartości tych izotopów, w tym w szczególności:
 - a) warunki, jakie muszą spełniać laboratoria prowadzące kontrolę odnośnie systemu zapewnienia jakości wykonywanych badań, wyposażenia, warunków lokalowych i środowiskowych oraz częstotliwości uczestniczenia w międzylaboratoryjnych pomiarach porównawczych,
 - b) sposób pobierania próbek i ich pomiaru oraz czynniki uwzględniane przy interpretacji wyników pomiaru.

§ 2. 1. Zawartość naturalnych izotopów promieniotwórczych potasu K-40, radu Ra-226 i toru Th-228 w surowcach i materiałach stosowanych w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi lub inwentarza żywego, a także w odpadach przemysłowych stosowanych w budownictwie ustala się za pomocą:

- 1) wskaźnika aktywności f_1 , który określa zawartość naturalnych izotopów promieniotwórczych, oraz
- 2) wskaźnika aktywności f_2 , który określa zawartość radu Ra-226.

2. Wskaźniki aktywności, o których mowa w ust. 1, są zdefiniowane wzorami:

$$1) f_1 = \frac{S_K}{3.000 \text{ Bq/kg}} + \frac{S_{Ra}}{300 \text{ Bq/kg}} + \frac{S_{Th}}{200 \text{ Bq/kg}},$$

$$2) f_2 = S_{Ra}$$

gdzie:

S_K , S_{Ra} i S_{Th} oznaczają odpowiednio stężenia promieniotwórcze izotopów potasu K-40, radu Ra-226 i toru Th-228, wyrażone w bekerelach na kilogram (Bq/kg).

§ 3. Wartości wskaźników aktywności f_1 i f_2 nie mogą przekraczać o więcej niż 20% wartości:

- 1) $f_1 = 1$ i $f_2 = 200$ Bq/kg w odniesieniu do surowców i materiałów budowlanych stosowanych w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi lub inwentarza żywego;
- 2) $f_1 = 2$ i $f_2 = 400$ Bq/kg w odniesieniu do odpadów przemysłowych stosowanych w obiektach budowlanych naziemnych wznoszonych na terenach zabudowanych lub przeznaczonych do zabudowy w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz do niwelacji takich terenów;
- 3) $f_1 = 3,5$ i $f_2 = 1000$ Bq/kg w odniesieniu do odpadów przemysłowych stosowanych w częściach naziemnych obiektów budowlanych niewymienionych w pkt 2 oraz do niwelacji terenów niewymienionych w pkt 2;
- 4) $f_1 = 7$ i $f_2 = 2000$ Bq/kg w odniesieniu do odpadów przemysłowych stosowanych w częściach podziemnych obiektów budowlanych, o których mowa w pkt 3, oraz w budowlach podziemnych, w tym w tunelach kolejowych i drogowych, z wyłączeniem odpadów przemysłowych wykorzystywanych w podziemnych wyrobiskach górniczych.

§ 4. Przy stosowaniu odpadów przemysłowych do niwelacji terenów, o których mowa w § 3 pkt 2 i 3, oraz do budowy dróg, obiektów sportowych i rekreacyjnych zapewnia się, przy zachowaniu wymaganych wartości wskaźników f_1 i f_2 , obniżenie mocy dawki pochłoniętej na wysokości 1 m nad powierzchnią terenu, drogi lub obiektu do wartości nieprzekraczającej 0,3 mikrograja na godzinę ($\mu\text{Gy/h}$), w szczególności przez położenie dodatkowej warstwy innego materiału.

§ 5. Kontrolę zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych potasu K-40, radu Ra-226 i toru Th-228 w surowcach i materiałach stosowanych w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi lub inwentarza żywego, a także w odpadach przemysłowych stosowanych w budownictwie, prowadzą laboratoria, które:

- 1) posiadają system zapewnienia jakości wykonywanych badań, obejmujący:
 - a) ogólny opis stosowanej metodyki badań,
 - b) dokumentację aparatury pomiarowej i wyposażenia technicznego,
 - c) instrukcję pobierania i przygotowywania próbek,
 - d) instrukcję obsługi spektrometru,
 - e) instrukcję wykonywania pomiarów, w tym pomiarów weryfikujących prawidłowość działania aparatury pomiarowej,
 - f) sposób ewidencji wyników pomiarów,
 - g) wzory raportów z badań kontrolnych oraz ewidencję wyników tych badań,
 - h) wymagania dotyczące kwalifikacji pracowników;
- 2) są wyposażone:
 - a) w urządzenia do przygotowania (rozdrabniania, suszenia, przesiewania i ważenia) próbek,
 - b) w spektrometr promieniowania gamma z detektorem scyntylicyjnym lub półprzewodnikowym, umożliwiający pomiar zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych w próbkach,
 - c) w domek osłonny umożliwiający umieszczenie w nim detektora i naczynia pomiarowego z mierzoną próbką,

- d) we wzorcowe źródła do kalibracji energetycznej i kontroli stabilności pracy spektrometru,
 - e) we wzorce odniesienia zawierające naturalne izotopy promieniotwórcze, służące do kalibracji spektrometru;
- 3) posiadają warunki lokalowe i środowiskowe umożliwiające spełnienie wymagań określonych przez producenta w dokumentacji technicznej stosowanej aparatury pomiarowej i urządzeń technicznych;
 - 4) uczestniczą, na koszt własny, nie rzadziej niż raz na trzy lata, w międzylaboratoryjnych pomiarach porównawczych, organizowanych przez Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki.

§ 6. 1. Pobieranie próbek w celu dokonania kontroli, o której mowa w § 5, przeprowadza się w sposób zapewniający reprezentatywność tych próbek.

2. Kontrolowany surowiec, materiał lub odpad, przed umieszczeniem w naczyniu pomiarowym, wysusza się do suchej masy i rozdrabnia do wymiaru ziaren poniżej 2 mm.

3. Jeżeli oznaczanie zawartości radu Ra-226 w próbce odbywa się przez pomiar promieniowania produktów jego rozpadu, przed rozpoczęciem pomiaru naczynie pomiarowe z próbką utrzymuje się szczelnie zamknięte przez okres nie krótszy niż:

- 1) 5 dni, jeżeli kontrolowany surowiec, materiał lub odpad jest pochodzenia naturalnego i nie był poddawany procesowi przeróbki lub podlegał składowaniu przez okres co najmniej 30 dni, albo
- 2) 14 dni, jeżeli kontrolowany surowiec, materiał lub odpad był poddany procesowi przeróbki.

4. Skład mineralny i poziom zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych we wzorcach odniesienia używanych do kalibracji pomiarów odpowiada kontrolowanym surowcom, materiałom lub odpadom.

5. Przy interpretacji wyników pomiarów uwzględnia się:

- 1) tło promieniowania nie pochodzące od mierzonej próbki;
- 2) wpływ promieniowania obecnych w próbce izotopów, innych niż mierzone;
- 3) efekt samoabsorpcji promieniowania w próbce.

6. Całkowita niepewność określenia wartości wskaźników aktywności f_1 i f_2 , przy poziomie ufności 0,95, nie może przekraczać 20% ich wartości, jeżeli są one nie mniejsze niż 0,8 wartości tych wskaźników podanych w § 3.

§ 7. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych w surowcach i materiałach stosowanych w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi i inwentarza żywego, a także w odpadach przemysłowych stosowanych w budownictwie, oraz kontroli zawartości tych izotopów (Dz. U. Nr 220, poz. 1850).

§ 8. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1808, z 2005 r. Nr 163, poz. 1362 oraz z 2006 r. Nr 52, poz. 378, Nr 104, poz. 708 i Nr 133, poz. 935.

Uzasadnienie
projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wymagań dotyczących
zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych potasu K-40, radu Ra-226 i
toru Th-228 w surowcach i materiałach stosowanych w budynkach
przeznaczonych na pobyt ludzi i inwentarza żywego, a także w odpadach
przemysłowych stosowanych w budownictwie, oraz kontroli zawartości tych
izotopów

Przedstawiony projekt rozporządzenia jest wykonaniem upoważnienia zawartego w art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 29 listopada 2000 - Prawo atomowe (Dz. U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1689 i Nr 173, poz. 1808, oraz z 2006 r. Nr 52, poz. 378, Nr 104, poz. 708 oraz Nr 133, poz. 935).

Upoważnienie nakłada na Radę Ministrów obowiązek określenia, w drodze rozporządzenia, wymagań dotyczących zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych potasu K-40, radu Ra-226 i toru Th-228 w surowcach i materiałach stosowanych w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi i inwentarza żywego, a także w odpadach przemysłowych stosowanych w budownictwie, a także wymagań dotyczących kontroli zawartości tych izotopów, w tym w szczególności:

- a) warunków, jakie muszą spełniać laboratoria prowadzące kontrolę odnośnie systemu zapewnienia jakości wykonywanych badań, wyposażenia, warunków lokalowych i środowiskowych oraz częstotliwości uczestniczenia w międzylaboratoryjnych pomiarach porównawczych,
- b) sposobu pobierania próbek i ich pomiaru oraz czynników uwzględnianych przy interpretacji wyników pomiaru.

Proponowany projekt rozporządzenia zawiera uregulowania będące, co do zasady, powtórzeniem uregulowań zawartych w dotychczas obowiązującym w tym zakresie rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych w surowcach i materiałach stosowanych w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi i inwentarza żywego, a także w odpadach przemysłowych stosowanych w budownictwie, oraz kontroli zawartości tych izotopów (Dz. U. Nr 220, poz. 1850). Potrzeba wydania nowego rozporządzenia wynika z faktu, iż upoważnienie ustawowe zawarte w art. 6 pkt 3 ustawy Prawo atomowe zostało dostosowane do wymagań wynikających z Konstytucji RP, przy czym jednocześnie rozszerzony został zakres spraw przekazanych do uregulowania rozporządzeniem. Zmiana podstawy prawnej jest konsekwencją wejścia w życie ustawy z dnia 24 lutego 2006 r. o zmianie ustawy – Prawo atomowe (Dz. U. Nr 52, poz. 984). Sprawy uregulowane niniejszym projektem rozporządzenia były już regulowane w obowiązującym rozporządzeniu, jednakże bez wyraźnego upoważnienia ustawowego. W związku z rozszerzeniem w upoważnieniu ustawowym zakresu spraw przekazywanych do uregulowania w drodze rozporządzenia istnieje konieczność, stosownie do § 32 ust. 2 zasad techniki prawodawczej, wydania nowego rozporządzenia.

Regulacje proponowane w projekcie rozporządzenia obejmują w szczególności:

- 1) maksymalne zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych w surowcach materiałach i odpadach za pomocą wskaźników aktywności oraz sposób ich ustalania (§ 2 – 4 projektu rozporządzenia),
- 2) wymagania dla laboratoriów prowadzących kontrolę zawartości naturalnych izotopów w materiałach, surowcach i odpadach (§ 5 projektu rozporządzenia),
- 3) sposób pobierania reprezentatywnych próbek w celu dokonania kontroli (§ 6 projektu rozporządzenia).

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia nie podlega obowiązkowi przedstawienia, na podstawie art. 33 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Traktat Euratom), do zaopiniowania Komisji Europejskiej.

Wstępna opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wymagań dotyczących zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych potasu K-40, radu Ra-226 i toru Th-228 w surowcach i materiałach stosowanych w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi i inwentarza żywego, a także w odpadach przemysłowych stosowanych w budownictwie, oraz kontroli zawartości tych izotopów

Przedłożony projekt rozporządzenia uwzględnia propozycje Komisji Europejskiej zawarte w dokumencie pt. "Radiation protection 96-Enhanced radioactivity of building materials", opublikowanym w grudniu 1997 r., uwzględniającym ogólne wymagania zawarte w dyrektywie Rady 96/29/Euratom z dnia 13 maja 1996 r. ustanawiającej podstawowe normy bezpieczeństwa w zakresie ochrony zdrowia pracowników i ogółu społeczeństwa przed zagrożeniami wynikającymi z promieniowania jonizującego (Dz.Urz. WE L 159 z 29.06.1996, str. 1; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 291);

Ocena skutków regulacji
projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wymagań dotyczących
zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych potasu K-40, radu Ra-226 i
toru Th-228 w surowcach i materiałach stosowanych w budynkach
przeznaczonych na pobyt ludzi i inwentarza żywego, a także w odpadach
przemysłowych stosowanych w budownictwie, oraz kontroli zawartości tych
izotopów

1. Podmioty, na które oddziałują projektowane regulacje

Projektowane rozporządzenie dotyczy jednostek organizacyjnych wytwarzających materiały i surowce stosowane w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi i inwentarza żywego, jednostek prowadzących obrót takimi materiałami i surowcami oraz laboratoriów prowadzących kontrolę zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych w takich materiałach i surowcach oraz odpadach przemysłowych stosowanych w budownictwie. Rozporządzenie dotyczy także jednostek organizacyjnych stosujących w budownictwie odpady przemysłowe.

2. Konsultacje

Projekt rozporządzenia w ramach konsultacji społecznych został skierowany do następujących podmiotów:

- 1) Komisja Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Radiologicznej Rady do Spraw Atomistyki,
- 2) Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego,
- 3) Polskie Towarzystwo Medycyny Nuklearnej,
- 4) Polskie Towarzystwo Fizyki Medycznej,
- 5) Polskie Towarzystwo Nukleonicy,
- 6) Stowarzyszenie Inspektorów Ochrony Radiologicznej,
- 7) Wojskowy Instytut Higieny i Epidemiologii,
- 8) Instytut Medycyny Pracy,
- 9) Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych,
- 10) Konfederacja Pracodawców Polskich,
- 11) Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”,
- 12) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
- 13) Business Center Club,
- 14) Związek Rzemiosła Polskiego,
- 15) Forum Związków Zawodowych,
- 16) Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej,
- 17) Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Izotopów POLATOM,
- 18) Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych,
- 19) Instytut Problemów Jądrowych,
- 20) Instytut Fizyki Jądrowej,
- 21) Instytut Energii Atomowej,
- 22) Państwowy Zakład Higieny,
- 23) Rada Krajowa Federacji Konsumentów,
- 24) Główny Instytut Górnictwa,
- 25) Instytut Techniki Budowlanej
- 26) Akademia Górniczo – Hutnicza, Wydział Fizyki i Informatyki Stosowanej.

Projekt został także umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Środowiska, Biuletynie Informacji Publicznej Państwowej Agencji Atomistyki oraz na stronie internetowej Państwowej Agencji Atomistyki.

3. Wpływ regulacji na sektora finansów publicznych, w tym na budżet państwa i jednostek samorządu terytorialnego

Przyjęcie rozporządzenia nie wpływa na budżety jednostek administracji rządowej i samorządowej.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Przyjęcie rozporządzenia nie wpłynie na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorców, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Przyjęcie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorców, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Przyjęcie projektu rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionów.

7. Wskazanie źródeł finansowania

Projekt nie pociąga za sobą dodatkowych wydatków poza istniejącymi w aktualnie obowiązującym stanie prawnym.

8. Korzyści społeczne

Wejście w życie rozporządzenia pozwoli na zapewnienie wysokiego poziomu ochrony ludności przed promieniowaniem jonizującym pochodzącym z naturalnych izotopów promieniotwórczych zawartych w materiałach, surowcach i odpadach przemysłowych stosowanych w budownictwie.